

Ю.М. Цветов, М.В. Макаренко, М.Ю. Цветов, О.В. Левченко та ін. – К. : ДЕТУТ, 2008. – 277 с.

2. Бараш Ю.С. Управління залізничним транспортом України : [монографія] / Ю.С. Бараш – Дніпропетровськ : ДІТ, 2006. – 252 с.

3. Позднякова Л.О. Соціально-економічна модель розвитку залізничного транспорту України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора економ. наук : спец. 08.02.03 «Організація управління, планування і регулювання економікою» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://disser.com.ua/content/348406.html>.

4. Дейнека О.Г., Міщенко О.О. Теоретичні підходи до державної стратегії розвитку

залізничного транспорту / О.Г. Дейнека, О.О. Міщенко // Вісник Дніпропетр. нац. ун-ту заліз. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – Вип. 24. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту заліз. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2008. – С. 214-216

5. Данько Н.И., Дикань В.Л., Шраменко Е.В. Повышение эффективности функционирования естественных монополий в условиях рынка (по материалам железнодорожного транспорта) : [монография] / Н.И. Данько, В.Л. Дикань, Е.В. Шраменко. – Х.: УкрДАЗТ, 2010. – 168 с.

Аннотація. В статье рассматриваются функции и принципы формирования и функционирования организационно-экономического механизма эффективного развития железнодорожного комплекса Украины.

Ключевые слова: железнодорожный комплекс, организационно-экономический механизм, эффективное развитие.

Summary. Functions and principles of forming and functioning of organizationally-economic mechanism of effective development of railway complex of Ukraine are examined in the article.

Keywords: railway complex, organizationally-economic mechanism, effective development.

*Рецензент д.е.н., професор ДЕТУТ Підлісний П.І.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.*

УДК 656.078.8

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ТРАНСПОРТНИХ КОРИДОРІВ В УКРАЇНІ

Яковенко В.Г., к.е.н, ст. викладач (УкрДАЗТ)

У статті розглянуто основні напрямки розвитку міжнародних транспортних коридорів в Україні та можливі шляхи вирішення транспортних проблем.

Ключові слова: міжнародні транспортні коридори, транспортний коридор, підвищення якості послуг, залізничний транспорт.

Постановка проблеми. Транспортно-дорожній комплекс, що включає в себе основні види транспорту, шляхове і дорожнє господарство, є одним з найважливіших системоутворюючих елементів, що визначають ступінь розвитку економічного потенціалу і промислової структури будь-якої промислово розвинутої країни. В умовах розширення міжнародної співпраці та поглиблення інтеграційних процесів формуванню міжнародних транспортних коридорів належить провідна роль в вирішенні транспортних проблем, пов'язаних з забезпеченням міждержавних економічних, культурних зв'язків, з доцільністю створення

міжнародної транспортної інфраструктури, що має узгоджені технічні параметри та забезпечує застосування сумісних технологій перевезення, як основи інтеграції національних транспортних систем до світової транспортної системи. Відношення України з зарубіжними країнами останнім часом інтенсивно розвиваються. Крім того, особливе географічне положення України визначає її провідну роль в міжнародних зв'язках. Що і обумовлює актуальність обраної теми відносно розвитку міжнародних транспортних коридорів.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Питаннями розвитку міжнародних транспортних коридорів займаються такі вчені та практики: Б. Карпинський, Б. Макух, Ю. Пашенко, Д. Давиденко, Н. Троїцька, Г. Кірпа [1-4]. Вони всебічно розглядають питання розвитку транспортного комплексу України, пропонують шляхи забезпечення ефективного функціонування однієї з важливих галузей народногосподарського комплексу країни. Проте деякі питання розвитку та функціонування міжнародних транспортних коридорів залишаються ще не досить дослідженими.

Метою статті є обґрунтування необхідності розвитку та функціонування міжнародних транспортних коридорів на території України.

Вклад основного матеріалу дослідження. Транспорт – одна з основних форм суспільного виробництва, важливий соціальний фактор. Від якості функціонування транспортної системи залежить стан та розвиток промисловості, сільського господарства, оборони країни та благополуччя і комфорт населення. Щодня транспорт України доставляє до місць виробництва близько 600 млн. тон вантажів та перевозить більш ніж 92 млн. пасажирів.

На основі проведеного огляду інформаційних даних констатуємо, що показники перевізних процесів в Україні значно відстають від світового рівня. Так, наприклад, об'єм перевезень в два рази менший ніж в США, а транспортні витрати становлять 11,5% від національного доходу, а в США – 7%. Потреба в транспортних послугах задовольняється тільки на 60-70%, а простої досягають 40% загального часу транспортного обслуговування. Такий стан обумовлений нерозумінням ролі транспорту в

народному господарстві. Перш за все, це відноситься до недоліків податкової та тарифної політики, тобто кола питань які визначають економічний та політичний базис транспорту. Важливим фактором є технічний рівень транспортних систем, інфраструктури. Високий ступінь фізичного та морального зносу основних фондів, в першу чергу, тягового рухомого складу та спеціальних пристроїв, є визначальною характеристикою для всіх видів транспорту.

Тим часом в Європі та в світі наступають вирішальні інтеграційні транспортні процеси, найбільш яскравим проявом котрих являється формування міжнародних транспортних коридорів. Тому Україні необхідно брати участь в цих процесах.

Світова транспортна система зараз переживає процес глибоких, фундаментальних змін. Одержано інтенсивні імпульси для розвитку процесів створення єдиного торгового ринку на різних континентах. У Європі виник ряд авторитетних організацій, що вивчають можливості і перспективи створення міжнародних транспортних коридорів. Йдеться про принципово нову технологію переміщення пасажирів і вантажів між регіонами європейського та інших континентів. На рисунку 1 показано схему проходження деяких стратегічно важливих транспортних коридорів територією України.

Згідно визначення КВТ ЕЕК ООН: «Транспортний коридор – це частина національної або міжнародної транспортної системи, котра забезпечує значні міжнародні вантажні та пасажирські перевезення між окремими географічними районами, включає в себе рухомий склад та постійні пристрої, а також сукупність технологічних, організаційно-правових умов здійснення цих перевезень» [3].

Рисунок 1 - Схема транспортних коридорів, що проходять територією України

Поняття «міжнародний транспортний коридор» (МТК) трактується, як комплекс наземних та водних транспортних магістралей з відповідною інфраструктурою, допоміжними спорудами, під'їзними шляхами, прикордонними переходами, сервісними пунктами, вантажними та пасажирськими терміналами, устаткуванням для управління рухом. Для успішного функціонування транспортного коридору також необхідно впровадження організаційно-технічних заходів, законодавчих та нормативних актів, які б забезпечували перевезення вантажів та пасажирів на відповідному рівні вимогам Європейського Співтовариства рівні.

Таким чином, саме поняття МТК передбачає використання на конкретному напрямку кількох видів транспорту, а також обов'язкову наявність високо насиченої інфраструктури для їхнього обслуговування, зв'язку, сервісу. Крім того визначення МТК передбачає швидке і безпечне просування пасажирів і вантажів.

На даний час МТК реалізують розширений спектр транспортних послуг, таких як доставка вантажів найкоротшим шляхом і в мінімальні терміни, перевалка вантажів з одного виду транспорту на інший та їхня обробка. Весь комплекс транспортних робіт вимагає розвитку як самих шляхів сполучення так і транспортно-складських комплексів по обробці і перевалці вантажів, усієї транспортної інфраструктури.

Особливо важливу роль у системі МТК відіграє розвиток інформаційної інфраструктури, що акумулює, обробляє й утилізує інформацію про наявність вантажу, потребу в транспортних засобах, забезпечує безперервне спостереження за проходженням вантажів і підвищує рівень їх збереження.

Вигідне географічне положення України на шляху основних товарних потоків між Європою – Азією, Балтійським морем – Чорним морем, наявність розвиненої транспортної мережі з виходом до моря – все це сприяє проходженню міжнародного транзиту територією України. За висновками англійської консалтингової фірми «Rendal» Україна має найвищий в Європі транзитний рейтинг. На сьогодні розвиток української економіки у значній мірі залежить від експорту товарів та послуг і сприятливої зовнішньої кон'юнктури. Експорт транспортних послуг є суттєвою складовою експортного потенціалу України (74-84% загального експорту послуг), що забезпечує позитивні показники в зовнішній торгівлі послугами. А оскільки транзит по суті є експортом транспортних послуг, який сприяє розвитку організації торгівлі, страхування, міжнародного туризму, ремонту транспортних засобів, їх заправки паливом, та сервісу. То необхідність розвитку та підвищеної уваги до

функціонування МТК України є очевидною та необхідною.

Наявний дефіцит державного бюджету позбавляє Уряд країни, як головного власника величезних обсягів основних фондів транспортної системи можливості реального фінансувати державні програми відбудови водних та наземних шляхів сполучення. Підвищувати рівень безпеки руху, розвивати та підтримувати конкурентоспроможність транспортної продукції. Виходом із такого становища є прискорене відтворення національної транспортної мережі, яка має стати фрагментом європейської мережі МТК. Міжнародна транспортна мережа України і діючі системи перевезень в умовах транспортної економіки вимагають принципових змін в експлуатаційно-технологічній діяльності, а також заміни технічних засобів і устаткування. У зв'язку з цим виділено основні задачі до яких віднесено:

- максимальне зниження собівартості перевезень;
- переоцінка критеріїв у підходах до визначення ефективності перевезень;
- перехід від об'ємних показників роботи транспорту до фінансово-економічних;
- забезпечення збереження вантажів під час перевезення;
- забезпечення достатньої швидкості руху транспорту і доставки пасажирів та вантажу;
- підвищення якості транспортних послуг.

Проблема фінансування інноваційних проектів та оновлення основних виробничих фондів транспортної галузі залишається невирішеною. А відсоток зносу рухомого складу та постійних пристроїв з кожним роком збільшується. Такий стан негативно відображається на роботі залізничного транспорту. У зв'язку з цим загострюється питання конкурентоспроможності продукції транспорту. Тому основною метою інтеграції транспортної мережі України в систему МТК є:

- залучення додаткових обсягів транзитних перевезень і валютних надходжень;
- скорочення транспортних витрат;
- наближення до міжнародних стандартів перевезення пасажирів і вантажів, екологічних і енергетичних показників роботи транспорту;
- збільшення частки українського експортного підвищення потенціалу на міжнародному ринку транспортних послуг;
- підтримка оперативної готовності національної транспортної системи до використання її в інтересах підвищення обороноздатності країни.

Загалом же розвиток МТК повинен відповідати стратегії розвитку транспортно-дорожнього комплексу та економіки в цілому, що представлено на рисунку 2.

Рисунок 2 - Стратегія розвитку транспортно-дорожнього комплексу

Висновки. Значення МТК оцінюється не тільки з комерційної вигоди, а й з позицій національної безпеки, таких її складових: військова, економічна, промислова, технологічна, демографічна.

Доказом необхідності комплексного підходу є те, що міжнародні транспортні коридори проходять по дільницям найбільш насичених національних транспортних коридорів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Карпинський Б., Макух Б. Транспортна система України в контексті Європейської

інтеграції [Текст]/ Б. Карпинський, Б. Макух// Економіка України. – 1998.- №7.

2. Пашенко Ю., Давиденко Д. Розвиток і модернізація транспортної системи України [Текст]/ Ю. Пашенко, Д. Давиденко// Економіка України. – 1998.- №9.

3. Кірпа Г.М. Інтеграція залізничного транспорту України в Європейську транспортну систему[Текст]/ Г.М. Кірпа. – Дніпропетровськ.: ДНУСТ, 2003.-268 с.

4. Троицкая Н.А. Транспортные коридоры России для международного сообщения [Текст] / Н.А. Троицкая – М.: АСМАП, 2005.-174с.

Аннотація. В статті розглянуто основні напрямки розвитку міжнародних транспортних коридорів в Україні і можливі шляхи вирішення транспортних проблем.

Ключевые слова: міжнародні транспортні коридори, транспортний коридор, залізничний транспорт.

Summary. Basic directions of development of international transport corridors in Ukraine and possible ways of decision of transport problems are considered In the article.

Keywords: international transport corridors, transport corridor, upgrading of services, railway transport.

Рецензент к.е.н., професор УкрДАЗТ Жердев М.Д.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.